

Laimės ekonomikos nuostatų sklaida Lietuvos visuomenėje

GEDIMINAS NAVAITIS

Mykolo Romerio universiteto Socialinės gerovės fakultetas, Edukologijos ir socialinio darbo institutas, Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
El. paštas navaitis@mruni.eu

VLADAS GAIDYS

Lietuvos socialinių tyrimų centras, A. Goštauto g. 11, LT-01108 Vilnius
El. paštas vladas@vilmorus.lt

XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje pradėjo formuotis laimės ekonomikos ir jos principus realizuojančios felicitarinės (*felicitas* – lot. laimė) politikos kryptis, kuri kartais įvardijama kaip „laimės revoliucija“. Kadangi „revoliucijos“ nevyksta be savo šalininkų, aktualus klausimas: „Ar Lietuvos visuomenė susipažinusi su šiomis idėjomis ir kokių mastu jas palaiko?“ Ieškant atsakymo į šį klausimą, 2016 m. atlikta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų nuomonės apklausa. Iš viso apklausta 1 001 suaugęs žmogus (18 metų ir vyresni).

Apklausa parodė, kad apie laimės ekonomiką yra girdėję / skaitę 11,0 % respondentų. Šiai „žinančiųjų“ grupei dažniau priklausė jaunesnio amžiaus, aukštesnio išsilavinimo, gaunantys didesnes pajamas žmonės. Nepaisant sąlyginai žemo laimės ekonomikos žinomumo, esminiam jos teiginiui – svarbiausiu Lietuvos valstybės tikslu turi tapti Lietuvos gyventojų laimė – pritarė absoliuti dauguma respondentų (81,1 %). Analogiški rezultatai gauti atliekant kokybinius laimės ekonomikos nuostatų tyrimus ir žvalgybines apklausas Lietuvoje bei Latvijoje.

Raktažodžiai: laimės ekonomika, felicitarinė politika, reprezentatyvi apklausa, požiūris į laimės ekonomiką

ĮVADAS

XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje pradėjo formuotis laimės ekonomikos ir jos principus realizuojančios felicitarinės politikos kryptis. Ne vienas laimės ekonomikos tyrinėtojas teigia, kad dideliu postūmiu naujai suvokti visuomenės raidos tikslus tapo Richardo A. Easterlino atskleistas faktas, kad pajamų didėjimas paprastai keičia neturtingųjų pasitenkinimą gyvenimu, tačiau kai pajamos pasiekia vidutinį išsivysčiusių šalių gyventojų pajamų lygį, tolesnis jų augimas piliečių laimės reikšmingai nepadidina.

Šį dėsningumą R. A. Easterlinas iliustruoja teiginiu – turtingi amerikiečiai apskritai laimingesni nei neturtingi, tačiau jei visų amerikiečių pajamos padidėtų proporcingai, laimės lygis liktų tas pats. Tokia laimės ir pajamų sąsaja vadinama „Easterlino paradoksu“ (Easterlin

2002). Jis pasitvirtino daugelyje modernių šalių, kuriose BVP ir vidutinės pajamos per praėjusius dešimtmečius pastebimai augo, bet visuomenės laimės lygis ne tik nekilo, bet kai kur dar ir smuktelėjo. Pavyzdžiui, nuo 1970 iki 2000 m. Vokietijos piliečių pajamos padvigubėjo, bet materialinio gėrybių kiekio augimas ne itin paveikė laimės lygį. 1973 m. Vokietijoje vidutinis pasitenkinimas gyvenimu buvo 2,97 balo (4 balų skalėje), o praėjus ketvirčiui amžiaus, t. y. 1998 m., tesiekė 2,92 balo (Clark, Fritjters, Shields 2008).

Minėti ir panašūs tyrimai paskatino ieškoti naujų visuomenės būklę ir perspektyvas apibūdinančių rodiklių bei keisti jos raidos tikslų sampratą. Europos Bendrijų Komisijos galutiname komunikate Tarybai ir Europos Parlamentui rašoma, kad populiariausias ekonominės veiklos matas BVP, kuriuo remiantis vertinama visuomenės pažanga, neatspindi ekologinio tvarumo ar socialinės įtraukties. Atitinkamai vien BVP augimas neturėtų būti laikomas pakankamu pažangos tikslu ir būtina sukurti visapusių rodiklių sistemą, apimančią socialinės sanglaudos, ekologinio tvarumo, švietimo, visuomenės sveikatos, skurdo mažėjimo ir kitus rodiklius (Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui 2009). Panašiai keičiasi ir Lietuvos raidos supratimas. Nors nuolatinė ekonominė plėtra vis dar laikoma tarsi nereikalaujančio įrodymo siekiniu, yra ir bandymų papildyti visuomenės tikslų sampratą. Vienas iš jų – Valstybės pažangos tarybos parengta ir Lietuvos Respublikos Seimo priimta Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, numatanti, kad Lietuva turėtų priklausyti laimingiausių ES šalių dešimtui (Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ 2012), tačiau laimė, gyvenimo kokybė, gyvenimo situacijos suvokimas yra, kaip tiksliai pastebėjo Artūras Gataūlinas, daugiadimensinės sąvokos (Gataūlinas 2013: 16), o tai apsunkina tiek jų, tiek požiūrio į jas lemiančių veiksnių tyrimą. Kita vertus, jau pats laimės sąvokos įtraukimas į visuomenės tikslų sampratą, kaip teigia Luiginas Brunis ir Pieras L. Porta, liudija naujus visuomenės raidos prioritetus (Bruni, Porta 2008). Jų išgalėjimui yra reikšmingi besiplečiantys laimės bei laimės ir ekonomikos, laimės ir valdymo sąsajų tyrimai. Edwardas Dieneris nurodo, kad laimės, subjektyvios gerovės, gyvenimo kokybės tyrimai yra sparčiausiai besiplečianti psichologijos tyrinėjimų sritis (Diener 2000). Nauji tyrimai, augantis domėjimasis laimės fenomenu tapo ne tik mokslinių, bet ir politinių, visuomeninių veiksnių sritimi. Todėl Dalai Lama ir Howardas C. Cutleris pabrėžė, kad „mes tapome sparčiai besiplėtojančio naujojo judėjimo – „laimės revoliucijos“ – liudytojais“ (The Dalai Lama, Cutler 2011: 21).

Laimės „revoliucija“ nevyktų be šalininkų. Todėl aktualus klausimas: „Ar Lietuvos visuomenė susipažinusi / girdėjusi apie laimės ekonomiką, koku mastu Lietuvoje palaikomos jos idėjos?“ Atliepiant į šį probleminį klausimą, formuluotas tyrimo tikslas – išsiaiškinti požiūrį į laimės ekonomiką.

POŽIŪRIO Į LAIMĖS EKONOMIKĄ IR FELICITARINĘ POLITIKĄ TYRIMAS

2012 m. JTO (Jungtinių Tautų organizacija) surengė konferenciją „Laimė kaip nauja ekonomikos paradigma“, kurioje be kitų pranešimų buvo pristatomas ir Kolumbijos universiteto tyrėjų atliktas tyrimas „Pranešimas apie pasaulinę laimę“ (World Happiness Report 2012). Šiame pranešime atkreiptas dėmesys ir į laimės ekonomikos idėjų sklaidą. Tiktų pažymėti, kad yra sukaupta nemažai duomenų apie BVP ir laimės sąsajas, pasiūlyta nemažai rodiklių, leidžiančių įvertinti gyvenimo kokybę ar laimę, tačiau stokojama tyrimų, rodančių laimės ekonomikos idėjų palaikymą. Anot Bruno S. Frey ir Claudios Frey Marti, tai gali lemti laimės afektų ir kognicijų sąryšio konceptualizavimo sunkumai (Frey, Frey 2010). Panašios įžvalgos būdingos ir kitų autorių, rašiusių apie laimės ekonomiką, darbams. Antai Joachimasis Weimannas, Andreas Knabe, Ronė Schöbas rašo, kad vis pilniau suvokiami laimės ekonomikos tikslai,

tačiau koks pritarimo jai mastas, žinoma nepakankamai (Weimann, Knabe, Schöb 2015). Tuo labiau stokojama tokio pobūdžio tyrimų, atliktų Lietuvoje, nors kai kurie duomenys šia tema buvo surinkti ir paskelbti. Apibendrinant 2010–2012 m. rengtas grupines diskusijas, konstatuota, kad apie laimės ekonomiką ir felicitarinę politiką buvo skaitę / girdėję 6,2 % jų dalyvių (Navaitis 2013). 2013 m. atlikta apklausa, kurioje buvo tiriamas Lietuvos ir Latvijos gyventojų požiūris į laimės ekonomiką. Apklausti 158 Lietuvos ir 134 Latvijos gyventojai. Aiškinantis bendrą respondentų informuotumą apie laimės ekonomiką, užduoti 5 klausimai. Bent į vieną iš jų teigiamai atsakė 11,6 % respondentų. 65,8 % respondentų pritarė teiginiui, kad svarbiausias valstybės tikslas yra piliečių laimės lygio kilimas (Navaitis, Martinsone, Labutis 2013). Minėtus tyrimus tiktų vertinti kaip žvalgomojus, atskleidusius požiūrio į laimės ekonomiką ir felicitarinę politiką tendencijas. Juose pastebimai trūko sąsajų tarp socialinių demografinių tiriamųjų charakteristikų ir jų požiūrio atskleidimo.

Atsižvelgiant į minėtų tyrimų patirtį ir duomenis, 2016 m. atliktas požiūrio į laimės ekonomiką ir felicitarinę politiką tyrimas, kurio duomenis reprezentuoja Lietuvos gyventojų nuomonės.

TYRIMO UŽDAVINIAI

1. Ištirti laimės ekonomikos idėjos žinomumą.
2. Ištirti pritarimą / nepritarimą laimės ekonomikos idėjai.
3. Išskirti socialines demografines grupes, labiau pritariančias / nepritariančias laimės ekonomikos idėjai.

Tyrimo metodas – akivaizdinė apklausa respondento namuose. Nagrinėjant tyrimo duomenis taikyti matematinės-statistinės analizės metodai: aprašomoji statistika (procentiniai dažniai) ir analitinė statistika. Siekiant įvertinti skirtumų socialinėse demografinėse grupėse reikšmingumą, taikytas Chi kvadrato kriterijus. Buvo taikomas standartinis 95 % patikimumo lygmuo ($p < 0,05$). Statistinė duomenų analizė atlikta naudojant SPSS 13 programą.

Tyrimo organizavimas. Tyrimas vyko dviem etapais. Bandomajame apklausos etape (2015 m. gruodžio mėn.) patikrintos ir patikslintos klausimų formuluotės, siekta, kad respondentai jas suprastų vienareikšmiškai. Antrasis apklausos etapas vyko 2016 m. sausio 14–22 d. Apklausa atliko Visuomenės nuomonės tyrimų centro „Vilmorus“ tyrėjai.

Tyrimo imtis – parenkant tyrimo imtį siekta, kad ji būtų reprezentatyvi ir atstovautų visai populiacijai. Imties patikimumą lėmė apklausos dalyvių skaičius, o imties reprezentatyvumą – proporcingas atstovavimas visiems stebėjimo vienetams, šiuo atveju – gyventojų grupėms (Bitinas 2006). Respondentų atrankos metodas – daugiapakopė, tikimybinė atranka. Respondentų atranka parengta taip, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas turėtų vienodą tikimybę būti apklaustas.

Apklausti 18 metų ir vyresni žmonės (iš viso 1 001 žmogus). Apklausa vyko Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Druskininkuose, Kretingoje, Kauno, Alytaus, Šakių, Pakruojo, Utenos, Tauragės, Švenčionių, Raseinių, Kupiškio, Akmenės, Rokiškio, Šilutės, Telšių, Mažeikių, Marijampolės, Trakų ir Ukmergės rajonuose. Iš viso 19 miestų ir 24 kaimuose.

Tyrimo etika – tyrimas buvo vykdomas laikantis ESOMAR etikos kodekso (ESOMAR 2008).

Tyrimo kokybės kontrolė: vidinis tyrimo atlikimo patikrinimas – 100 % kontrolė (interview skaičius, anketos užpildymo pilnumas, apklausos nuoseklumas); išorinis tyrimo atlikimo

patikrinimas – mažiausiai 10 % tyrėjų kontrolė, siekiant išsiaiškinti, ar apklausa buvo vykdoma laikantis metodinių reikalavimų, ar nebuvo pažeistas atrankos principas, ar nebuvo pažeista nurodyta apklausos procedūra; duomenų įvedimo kontrolė – tikrinama mažiausiai 10 % įvesto duomenų masyvo.

SVARBIAUSIEJI TYRIMO REZULTATAI

Laimės ekonomikos žinomumas^{*}. Laimės ekonomika, felicitarinė politika yra ne kartą minėta populiarioje spaudoje ir internetiniuose tinklalapiuose. Nepaisant to, sąlyginai nedaug respondentų teigiamai atsakė į klausimą, ar jie yra girdėję / skaitę apie laimės ekonomiką. Tokių atsakymų buvo 11,0 % (110 respondentų). 891 respondentas nurodė, kad ši tema jiems yra nežinoma. Taigi respondentus galima padalyti į dvi besiskiriančias savo dydžiu „žinančiųjų“ ir „nežinančiųjų“ grupes.

Analizuojant „žinančiųjų“ grupę galima konstatuoti, kad tai jaunesnio amžiaus žmonės. Antai iš 18–29 m. amžiaus respondentų, atsakiusių, kad jiems laimės ekonomika yra žinoma, buvo 19,1 %, o iš 50–59 metų amžiaus respondentų – 10,2 %, o vyresnių nei 70 metų – 6,3 % ($\chi^2 - 19,078$, $df = 4$, $p < 0,05$).

Kitas skiriamasis „žinančiųjų“ grupės požymis – išsilavinimas. Apie laimės ekonomiką buvo girdėję / skaitę 4,3 % respondentų, turinčių nebaigtą vidurinį išsilavinimą, 9,1 % turinčių vidurinį, aukštesnįjį ar specialųjį vidurinį išsilavinimą ir 18,2 % turinčių aukštąjį išsilavinimą ($\chi^2 - 17,594$, $df = 4$, $p < 0,05$). Išsilavinimo įtaka galima aiškinti ir tai, kad pagal socialinę padėtį geriausiai informuoti apie laimės ekonomiką yra moksleiviai bei studentai (24,1 % „žinančiųjų“) ir specialistai (19,8 %). Blogiausiai informuoti – bedarbiai (5,4 %) ir pensininkai (6,5 %). Išsilavinimas ir socialinė padėtis sietina su pajamomis vienam šeimos nariui. Gretinant pajamas ir laimės ekonomikos žinomumą išaiškėjo, kad aukštesnės pajamos susijusios su geresniu informacijos prieinamumu. Tarp nurodžiusių, kad vienam šeimos nariui tenka iki 150 €, priklausiusių „žinančiųjų“ grupei buvo 3,9 %; respondentų, kurių pajamos vienam šeimos nariui 151–280 € – 8,4 %; nurodžiusių 281–350 € pajamas vienam šeimos nariui – 12,3 %, o gaunančių didžiausias pajamas, t. y. 351 € ir daugiau vienam šeimos nariui, – 20,4 % ($\chi^2 - 16,058$, $df = 4$, $p < 0,05$).

Kadangi miesto gyventojai yra labiau išsilavinę, gauna didesnes pajamas nei gyvenantys kaime, suprantamas ir kiek didesnis laimės ekonomikos idėjos žinomumas miestuose nei kaimuose. Kita vertus, jos statistinis reikšmingumas nėra didelis. Įvairaus tipo miestuose (sostinėje, didmiesčiuose, kituose miestuose) „žinančiųjų“ grupei priskirti 11,2 % respondentų, o kaimuose – 9,7 %.

Laimės ekonomikos šalininkai vieningai teigia, kad BNL (bendros nacionalinės laimės) indeksas yra svarbesnis už BVP (bendro vidaus produkto) rodiklį. „Žinantieji“ apie laimės ekonomikos idėją turėtų būti susipažinę ir su šia nuostata. Pastaroji prielaida pasitvirtino. Nustatytas statistiškai reikšmingas ($p < 0,001$) ryšys tarp atsakymo „esu girdėjęs / skaitęs apie laimės ekonomiką“ ir atsakymo „esu girdėjęs / skaitęs apie bendros nacionalinės laimės indeksą“. Kartu dera pažymėti, kad girdėjusių / skaičiusių apie BNL buvo vos daugiau (12,6 %) negu girdėjusių / skaičiusių apie laimės ekonomiką.

Pritarimas laimės ekonomikos idėjai. Esminė laimės ekonomikos idėja – prioriteto BNL suteikimas. Atitinkamai BVP, turto gausinimas laikomas priemone, antraeilium tikslu.

* Žinomumas buvo operacionalizuojamas naudojant klausimus: „Ar Jūs girdėjote, skaitėte apie laimės ekonomiką ir „Ar Jūs girdėjote / skaitėte apie bendros nacionalinės laimės indeksą“. Atsakymų alternatyvos buvo „taip“ ir „ne“.

Drauge teigiama, kad BNL augimas paskatins BVP augimą. Taigi pagrindiniu valstybės tikslu laikomos pastangos didinti BNL. Pritarimas / nepritarimas tokiam tikslui tirtas klausimu: „Ar pritariate nuomonei, kad svarbiausiu Lietuvos valstybės tikslu turi tapti Lietuvos gyventojų laimė?“ Atsakymų į šį klausimą pasiskirstymas pateiktas lentelėje.

Lentelė. Pritarimas / nepritarimas pagrindinei laimės ekonomikos idėjai

	N	%
Taip	627	62,6
Greičiau taip	185	18,5
Greičiau ne	20	2,0
Ne	26	2,6
Sunku pasakyti	143	14,3
Iš viso	1 001	100,0

Pastaba: Chi kvadratas = 24,872, $p < 0,001$ ($df = 4$, $n = 1 001$). Skaičiavimams naudota: *Calculation for the chi-square test: An interactive calculation tool for chi-square tests of goodness of fit and independence* [Computer software] (Preacher 2001).

Analizuojant lentelėje pateiktus duomenis, pravartu jungti atsakymus „taip“ ir „greičiau taip“ į vieną grupę, o atsakymus „ne“ ir „greičiau ne“ – į kitą. Sujungimas leidžia konstatuoti, kad daugiau ar mažiau pritariančių teiginiui, kad svarbiausiu Lietuvos valstybės tikslu turi tapti Lietuvos gyventojų laimė, buvo absoliuti dauguma (81,1 % respondentų), o nepritariančių šiam teiginiui – tik 4,6 % respondentų. Pažymėtina, kad gana didelis skaičius respondentų pasirinko atsakymą „sunku pasakyti“ (14,3 %). Sugrupavus respondentus į dvi grupes – pritariančiųjų pagrindinei laimės ekonomikos idėjai ir jai nepritariančiųjų bei neapsisprendusiųjų – galima išskirti kai kurias šių grupių socialines demografines charakteristikas.

Kaip ir nagrinėjant laimės ekonomikos idėjos žinomumą reikia pažymėti, kad jaunesni respondentai labiau pritarė pagrindinei laimės ekonomikos idėjai nei vyresni – daugiau ar mažiau pritarė 88,9 % jaunesnių nei 29 metų amžiaus respondentų ir 80,6 % vyresnių nei 70 metų amžiaus respondentų ($\chi^2 = 16,223$, $df = 4$, $p < 0,05$). Analogiškai pasiskirsto ir skirtingo išsilavinimo respondentų pritarimas / nepritarimas pagrindinei laimės ekonomikos idėjai. Ją palaiko 77,2 % turinčių nebaigtą vidurinį išsilavinimą ir 87,6 % turinčių aukštąjį išsilavinimą ($\chi^2 = 17,881$, $df = 4$, $p < 0,05$). Itin aukštas šios idėjos palaikymo lygis konstatuotas tarp namų šeimininkų / esančių motinystės atostogose moterų (92,9 %). Be to, šioje grupėje iš viso nebuvo daugiau ar mažiau atmetančių analizuojamą valstybės tikslo sampratą. Kita grupė, išsiskirianti itin aukštu pritarimu pagrindinei laimės ekonomikos idėjai, – tarnautojai (91,1 %).

Aptariant respondentų gyvenamąją vietą galima pažymėti, kad mažiausias laimės ekonomikos idėjos palaikymas buvo nedideliuose miestuose (73,1 %).

Pagal kitas socialines demografines respondentų charakteristikas aiškesnių, statistiškai patikimų pritarimo / nepritario pagrindinei laimės ekonomikos idėjai tendencijų neišryškėjo.

IŠVADOS

Politinėse diskusijose laimės ekonomika ir felicitarinė politika aptariamose retai. Šiai temai skiriama nedaug dėmesio ir Lietuvos mokslinėje spaudoje. Kita vertus, minėtos naujų visuomenės

raidos perspektyvų sampratos tampa vis populiareesnės. Tai gali paaiškinti empiriniame požiūriu į laimės ekonomiką ir felicitarinę politiką tyrime išryškėjusį prieštaravimą. 11,0 % respondentų nurodė, kad jie yra girdėję / skaitę apie laimės ekonomiką. Kita vertus, pagrindinei laimės ekonomikos ir felicitarinės politikos idėjai – svarbiausiu Lietuvos valstybės tikslu turi tapti Lietuvos gyventojų laimė – pritarė net 81,1 % respondentų.

Tyrimas taip pat parodė, kad kai kurios gyventojų grupės (turintys aukštąjį išsilavinimą, jaunesnio amžiaus, gaunantys didesnes pajamas) yra geriau informuotos apie laimės ekonomiką ir labiau jai pritaria.

Pažymėtina, kad analogiški rezultatai gauti atliekant kokybinius laimės ekonomikos nuostatų tyrimus ir žvalgybines apklausas Lietuvoje bei Latvijoje.

Siekiant išsamiau pažinti laimės ekonomiką ir felicitarinę politiką būtų tikslinga tirti pritarimą / nepritarimą laimės ekonomikos idėjų realizavimui skirtingose ekonomikos ir socialinio gyvenimo sferose (pajamų perskirstyme, švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos organizavime, valstybės valdyme ir kt.).

Gauta 2016 03 02

Priimta 2016 05 06

Literatūra

1. Bitinas, B. 2006. *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta.
2. Bruni, L.; Porta, P. L. 2008. *Handbook on Economics of Happiness*. Cheltenham: Elgar Publishing Limited.
3. Clark, A. E.; Fritjters, P.; Shields, A. M. 2008. "Relative Income, Happiness und Utility: An Explanation for the Easterlin Paradox and other Puzzles", *Journal of Economic Literature* 46(1): 95–144.
4. Diener, E. 2000. "Subjective Well-being: The Science of Happiness and a Proposal for a National Index", *American Psychology* 55(1): 34–43.
5. Easterlin, R. A. 2002. *Happiness in Economics*. Cheltenham: Elgar Publishing Limited.
6. ESOMAR. 2008. *ICC/ESOMAR International Code on Market and Social Research*.
7. Frey, B. S.; Frey, M. C. 2010. *Glück. Die Sicht der Ökonomie*. Zürich/Chur: Rüegger Verlag.
8. Gataūlinas, A. 2013. *Lietuvos visuomenės subjektyvioji gerovė Europos Sąjungos šalių kontekste: daktaro disertacija*. Vilnius: Vilniaus universitetas.
9. *Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui – BVP ir kiti rodikliai pažangai kintančiame pasaulyje vertinti / KOM/2009/0433 galutinis /*. 2009. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0433:FIN:L:HTL> (žiūrėta 2016 02 21).
10. *Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“*. 2012. Prieiga per internetą: <http://www.lrv.lt/bylos/veikla/visosios%20konsultacijos/Lietuva2030.pdf> (žiūrėta 2016 02 17).
11. Navaitis, G. 2013. „Laimės ekonomikos ir felicitarinės politikos perspektyva Lietuvoje“. *Socialinis darbas* 12(1): 21–33.
12. Navaitis, G.; Martinsone, K.; Labutis, G. 2013. *The Approach towards the Economy of Happiness in the Baltic States. Outlines of Social Innovations in Lithuania*. Kocani, Republic of Macedonia: European Scientific Institute, ESI Publishing.
13. Preacher, K. J. 2001. *Calculation for the Chi-square Test: An Interactive Calculation Tool for Chi-square Tests of Goodness of Fit and Independence* [Computer software]. Prieiga per internetą: <http://quantpsy.org> (žiūrėta 2016 01 07).
14. The Dalai Lama, Cutler, H. C. 2011. *The Art of Happiness*. 10th ed. London: Hodder and Stoughton.
15. Weimann, J.; Knabe, A.; Schöb, R. 2015. *Measuring Happiness: The Economics of Well-Being*. Massachusetts: MIT Press.
16. *World Happiness Report*. 2012. The Earth Institute, Columbia University. Prieiga per internetą: <http://www.earth.columbia.edu/articles/view/2960> (žiūrėta 2016 02 10).

GEDIMINAS NAVAITIS, VLADAS GAIDYS

A spread of happiness economy attitudes in Lithuanian society

Summary

The idea of happiness economy and felicitary (felicitary – Lat. happiness) policy began to form at the end of XX century – at the beginning of XXI century. Sometimes these ideas are named as “happiness revolution”. “Revolutions” cannot proceed without their supporters, so there is an important question: “Is Lithuanian society informed about these ideas and on which level society supports them?”

Looking for the answers to this question, a representative survey of the adult population of Lithuania was conducted. 1,001 respondents in total were interviewed. The survey revealed that 11.0% of respondents had heard/read about happiness economy. A bigger part of them are among younger generation, higher educated and higher income people. In spite of a low knowledge of happiness economy, the majority of Lithuanians (81.1%) support the thesis that happiness of Lithuanian population has to become the main task of the Lithuanian state. Similar results were received during qualitative studies about happiness economy in Lithuania and Latvia.

Keywords: happiness economy, felicitary policy, representative survey, attitudes towards happiness economy